

Põltsamaa valla eelarvestrateegia 2021-2024

1. Sissejuhatus

Eelarvestrateegia on finantsplaan, mis koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegia on koostatud eelseisva nelja eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, täpsustades varasemas eelarvestrateegias kajastatud jooksva aasta ja kolme eelseisva aasta prognoose ning lisades neljanda aasta prognoosid. Eelarvestrateegia kinnitatakse volikogu poolt esitamiseks Rahandusministeeriumile.

Põltsamaa valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFs) nõutud koosseisus ja kujul. Koostamise lähtealuseks on Põltsamaa valla arengukava 2040, Põltsamaa linna, Põltsamaa, Puurmani ja Pajusi valla ühinemisleping, Statistikaameti, Eesti Töötukassa ja Rahandusministeeriumi andmed ning Eesti Panga majandusprognoos.

Eelarvestrateegia aastateks 2021-2024 on koostatud tekkepõhiselt. Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.

Eelarvestrateegia annab ülevaate Põltsamaa valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja mängib läbi võimalikud riskistsenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Vastavalt KOFs-le jaotatakse eelarvestrateegia järgmisteks osadeks: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus.

2. Majanduslik olukord riigis

Nii Eesti kui ka teiste maailma riikide majandused on olukorras, millele on ajaloost raske leida pretsedenti. 2020. aastal ei ole järsust majanduslangusest pääsu ühelgi maailma arenenud riigil. ELi majandus kahaneb praeguste prognooside kohaselt ca 8% ega jõua veel järgmise aasta lõpuks eelmise aasta tasemele. Majanduse käekäik riigiti sõltub eelkõige sellest, millised olid piirangud majandustegevusele viiruse kiire leviku perioodil kevadsuvel ning kuidas rakendatakse piiranguid edaspidi kuni nakkusohu kontrolli alla saamiseni.

Majanduse edasise käekäigu dikteerib selles kriisis viiruse kontrolli alla saamine, milles ei ole veel täit selgust. Seetõttu on määramatus tuleviku ees seekord eriti suur. Rahandusministeeriumi prognoos lähtub eeldusest, et järgmise aasta jooksul saadakse viiruse levik kontrolli alla.

Prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kahaneb Eesti SKP sellel aastal 5,5% ja kasvab järgmisel aastal 4,5 %.

Töötajate sissetulekute langus palgatulust piirdub 2020. aastal 4%ga tänu töötasu hüvitisele. 2021. aastal väheneb hõive veelgi, keskmise palga kasv peatub ning töötus tõuseb aasta keskmisena 8%ni. Sissetulekud palgast ja sotsiaalsiiretest jäävad 2020. aastal vaid veidi eelnevale aastale alla, kuna keskmise pensioni kasv oli kevadel 11%. Sissetulekute kasv jääb 2021. aastal ilmselt marginaalseks, kuna pole ette näha ei palgatulu ega pensionide olulist suurenemist.

Eratarbimise viivad 2020. aastal 5% langusesse lisaks vähenevatele sissetulekutele ka eriolukorra aegsed tarbimispiirangud ning ebakindluse tõttu suurenev säästmise.

Kriisi tõttu on eelmise aastaga võrreldes oodata maksutulude 5% langust, mis mõjutab kõiki valitsussektori tasandeid.

Majanduslangus oli esimesel poolaastal kevadel oodatust aeglasem, ulatudes 3,9%ni. Majanduslanguse põhi peaks jääma III kvartalis. Majanduskasvu taastumist on oodata tuleva aasta kevadel koos nõudluse suurenemisega.

Rahandusministeeriumi 2020. a suvine majandusprognoos:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SKP reaalkasv, %	5,0	-5,5	4,5	3,5	3,0	2,3
SKP nominaalkasv, %	8,4	-5,6	6,4	6,0	5,8	4,6
Kaupade ja teenuste eksport	6,2	-8,5	5,8	4,5	3,2	3,0
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	2,3	-0,2	1,4	2,2	2,1	1,9
Keskmine palk, eurot	1 407	1 422	1 428	1 493	1 565	1 626
Keskmise palga reaalkasv, %	5,1	1,3	-0,9	2,3	2,6	2,0
Keskmise palga nominaalkasv, %	7,5	1,1	0,4	4,5	4,8	3,9
Tööhõive kasv, %	1,0	-2,9	-0,3	0,8	0,8	0,7
Töötuse määr, %	4,4	7,5	8,0	7,3	6,6	5,9
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon, % SKPst	-2,7	-5,7	-5,9	-4,9	-3,3	-2,0
Valitsussektori võlakooormus, % SKPst	8,4	18,2	24	27,4	29,6	31,3

3. Majanduslik olukord Põltsamaa vallas

Põltsamaa vald moodustati 21. oktoobril 2017 Põltsamaa linna, Põltsamaa valla, Pajusi valla ja Puurmani valla ühinemise teel. Põltsamaa vald asub Kesk-Eestis Jõgevamaal. Valla keskuseks on Põltsamaa linn (elanike arv 3862), külasid on kokku 58. Ühinenud omavalitsuse pindala on 889,6 km².

Rahvastikuregistri andmetele elas Põltsamaa vallas 01.10.2020 seisuga 9 593 elanikku, sh 18-aastaseid ja nooremaid 1648, 19-64 aastaseid 5531, 65-aastaseid ja vanemaid 2414. Põltsamaa valla demograafilist olukorda iseloomustab, nii nagu Eestis tervikuna, vähenev rahvaarv ja vananev rahvastik. Prognoosi kohaselt on elanike arv vallas aastaks 2030 vähenenud 15% ja aastaks 2040 kolmandiku võrra. Elanike arvud on siis vastavalt 8000 ja 6500.

Eesti Töötukassa andmetel oli registreeritud töötute arv 05.10.2020 seisuga 219 töötut (18.05 seisuga 246 töötut), sh 16-24-aastaseid 36, 25-54-aastaseid 127, 55-.... aastaseid 56.

Rahandusministeeriumi andmetel oli maksumaksjate keskmine arv 2019. aastal 4 329 ja 2020. aastal (jaanuar-juuli) 4 233 isikut. Maksumaksjate arv väheneb iga aastaga. Maksumaksjate arvu

väheneb 2018. aasta algul toimus seoses endiste Puurmani ja Pajusi valla külade üleminekul Jõgeva valla koosseisu haldusreformi käigus. Pikema perioodi jooksul võib oodata maksumaksjate arvu jätkuvat vähenemist, sest elanike arv väheneb peamiselt vanuserühmas 19-64 aastat. Prognoosi kohaselt väheneb maksumaksjate arv 2 korda kiiremini kui elanike arv.

Inimeste sissetulekute kasv vallas on veidi väiksem kui Eestis keskmiselt. Keskmise brutosissetulek vallas jäi 2019. aastal Eesti keskmisele alla 161 euroga.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 7 kuud
Maksumaksjate arv	4532	4529	4499	4363	4329	4233
Maksumaksjate arvu muutus		-3	-30	-136	-34	-96
Valla keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	900	951	1017	1088	1164	1192
Sissetulekute kasv vallas (%)		5,6	6,9	7,0	7,0	2,4
Eesti keskmine brutotulu kuus TSD deklaratsioonide alusel	928	1072	1149	1233	1325	1368
Sissetulekute kasv Eestis (%)		15,5	7,2	7,3	7,5	3,2

4. Tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused tegevuskuludeks; 4) muud tegevustulud.

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 659 459	15 045 237	14 915 000	15 378 000	15 886 000	16 492 000
Maksutulud	7 809 964	7 591 469	8 013 000	8 242 000	8 556 000	8 964 000
sh tulumaks	7 392 604	7 194 469	7 617 000	7 846 000	8 160 000	8 568 000
sh maamaks	415 260	395 000	395 000	395 000	395 000	395 000
sh muud maksutulud	2 100	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	932 664	843 012	891 000	901 000	911 000	924 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 546 217	6 276 256	5 676 000	5 885 000	6 059 000	6 234 000
sh tasandusfond	1 399 259	2 115 370	1 751 000	1 955 000	2 124 000	2 294 000
sh toetusfond	3 784 193	3 777 922	3 778 000	3 778 000	3 778 000	3 778 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	362 765	382 964	147 000	152 000	157 000	162 000
Muud tegevustulud	370 614	334 500	335 000	350 000	360 000	370 000

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mis moodustab põhitegevuse tuludest ligikaudu poole. Füüsilise isiku tulumaksust laekus valla eelarvesse 2019. aastal 11,93% ning alates 2020. aastast laekub 11,96%. Seoses koroonaviiruse pandeemiaga kaasneva majanduslangusega on 2020. aastaks planeeritud füüsilise isiku tulumaksu vähenemist 2,8% võrreldes 2019. aasta eelarve täitmisega. Viimaste kuude laekumiste alusel võib siiski eeldada, et tulumaksu laekub aasta lõpuks 1% rohkem võrreldes 2019. aasta eelarve tegeliku täitmisega. Põltsamaa valla eelarvestrateegias on planeeritud perioodil 2021-2024 tulumaksu kasvuks 2021. aastal 5,9% (võrreldes 2020. aasta eeldatava laekumisega 2%) , 2022. aastal 3%, 2023. aastal 4% ja 2024. aastal 5%.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Vastavalt maamaksuseaduse § 5 on KOV volikogul õigus kehtestada maamaksumäär vahemikus 0,1 - 2,5% maa maksustamishinnast aastas. 2017. aastal kehtestati volikogus maamaksu määraks maa maksustamishinnast 1,5% põllumajandussaaduste tootmisel kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa puhul ning 2,5% teiste sihtotstarvetega maade puhul. Maamaksu laekumine on planeeritud eelarvestrateegiasse samal tasemel kui 2020. aastal.

Kaupade ja teenuste müügitulu on planeeritud 2021. aastal 2020. a eeldatava laekumise tasemel. Aastatel 2022 -2024 on kasv 1%.

Tasandusfondi tasu kasvu puhul on arvestatud Rahandusministeeriumi prognoosidega.

Toetusfond on eelarvestrateegiasse planeeritud samas mahus kui 2020. aastal arvestamata 2020. aastal eraldatud kohaliku teede hoiu lisatoetuse 303 992 eurot ja tulubaasi stabiliseerimistoetusega 245 673 eurot.

Muud toetused on planeeritud eelarvestrateegiasse arvestades 2020. aasta taset.

Muude tegevustulude puhul on tegemist põhiliselt kaevandamisõiguse tasuga. Muude tegevustulude osas olulist kasvu planeeritud ei ole.

Põhitegevuse tulud vähenevad 2021. aastal 1%, järgnevatel aastatel on kasv vastavalt 3%, 3% ja 4% aastas. Põhitegevuse tulud suurenevad 2024. aastaks 10% võrra 16,5 miljoni euroni.

5. Kulud

Põhitegevuse kuludena kajastatakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist antavaid toetusi, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid.

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	13 946 257	14 723 763	14 235 000	14 303 000	14 710 000	15 227 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 396 601	1 488 461	1 138 000	1 138 000	1 138 000	1 138 000
Muud tegevuskulud	12 549 655	13 235 302	13 097 000	13 165 000	13 572 000	14 089 000
sh personalikulud	8 406 406	9 096 697	8 946 000	9 214 000	9 583 000	10 062 000
sh majandamiskulud	4 140 918	4 001 405	3 801 000	3 801 000	3 839 000	3 877 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	85 670	71 497	52 300	42 394	34 760	12 979
sh muud kulud	2 331	137 200	350 000	150 000	150 000	150 000

Põltsamaa valla põhitegevuskuludest on suurima osakaaluga personalikulud, moodustades tegevuskuludest 64% (2024. aastal 66%), järgnevad majandamiskulud 26%, antavad toetused 8% ning muud tegevuskulud 2%.

Antavad toetused on planeeritud perioodiks 2021-2024 ligikaudu samas mahus kui 2020. aastal.

Personalikulude osas on planeeritud 2021. aastal vähenemine 1,7% võrreldes 2020. aastaga ning perioodil 2022-2024 kasv vastavalt 3%, 4% ja 5% aastas.

2021.aastal on planeeritud majanduskulude vähenemine 5% , 2022. aastal peaksid kulud samaks jääma ning aastatel 2023-2024 on kasv 1%.

Strateegia on koostatud eeldusel, et personali-, majanduskulude, tegevuskuludeks antavate toetuste ja muude kulude osas jätkub Põltsamaa linna ning Põltsamaa, Pajusi ja Puurmani valla ühinemise järgselt seniste rahastamispoliitikate ülevaatamine, leidmaks kokkuhoiukohti.

Põhitegevuse kulud vähenevad 2021. aastal 3%, 2022. aastal jäävad samaks, järgnevate aastatel kasvavad vastavalt 3% ja 4% aastas. Põhitegevuse kulud kasvavad 2024. aastaks 3% võrra 15,3 miljoni euroni.

6. Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus ja müük; 2) põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine; 3) antavad ja tagasilaekuvad laenud; 4) osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus ja müük; 5) finantstulud ja finantskulud.

Eelarvestrateegias kajastatakse investeeringustegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendid, laen ja toetused. Üldjuhul nõuavad toetused omaosaluse olemasolu.

Strateegiaperioodil on investeeringute maht 7,9 miljonit eurot, sh põhivara soetus 7,1 miljonit eurot ja põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine 0,8 miljonit eurot. Investeeringutest olulisema osa moodustavad haridusvaldkonna objektid. Investeeringute katteallikateks on toetused 2,0 miljonit eurot, laen 5,0 miljonit eurot ja omavahendid 900 tuhat eurot.

Eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud arengukavas ja ühinemislepingus planeeritud investeeringutest.

Investeeringustegevusse on prognoositud ka finantskulud (laenude intressid). Tagasilaekuvate laenude all on kajastatud Sihtasutusele Põltsamaa Tervis esmatasandi tervisekeskuse kaasfinantseerimiseks antud laenu tagasimakse.

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-1 180 547	-1 516 766	-4 406 000	-611 600	-380 600	-377 600
Põhivara müük (+)	73 018	30 000	100 000	40 000	30 000	40 000
Põhivara soetus (-)	-1 084 187	-1 850 115	-6 169 000	-307 000	-288 000	-349 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-5 852	-1 153 666	-4 141 200	-307 000	-288 000	-349 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 078 335	755 049	2 027 800	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-841 794	-640 900	-360 000	-320 000	-100 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-3 864	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	235 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Antavad laenud (-)	-350 000	0				
Finantstulud (+)	212	0	400	400	400	400
Finantskulud (-)	-52 267	-45 800	-40 200	-60 000	-58 000	-54 000

Suuremad investeeringud nimeliselt:

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Lossi tn vallamaja remont (01)	131 900	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	131 900				
Lossi tn vallamaja fassaad (01)	0	35 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		35 000			
Teed (04)	1 169 535	1 084 000	307 000	288 000	349 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	544 849	627 800			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	624 686	456 200	307 000	288 000	349 000
Põltsamaa lasteaia projekteerimine (04)	120 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	120 000				
Turuala arendus (04)	0	50 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		50 000			
Muu majandus (04)	272 400	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	46 600				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	225 800				
Ujumiskohtade renoveerimine, haljastuse tehnika soetus (06)	54 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	54 000				
Tänavavalgustuse renoveerimise projekti omafinantseering (06)	350 000	120 000	130 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	350 000	120 000	130 000		
Põltsamaa linnuse müüride konserveerimine (08)	100 000	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Põltsamaa Muuseumi ja turismiinfopunkti renoveerimine (08)	135 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	135 000				
Põltsamaa linnuse PKT projekti omafinantseering (08)	0	150 000	100 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		150 000	100 000		
Kultuur ja sport (08)	54 480	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	54 480				
Terviseradade projekti omafinantseering (08)	40 000	40 000	40 000	50 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	40 000	40 000	50 000	
Haridus (09)	63 700	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	63 700				
Põltsamaa uue lasteaia ehitus (09)	0	4 300 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		1 000 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		3 300 000			
Puurmani uue lasteaia ehitus (09)	0	700 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		400 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		300 000			

Vallale kuuluvate hoonete prognoositav investeerimisvajadus järgneva 10 aasta jooksul kokku on 14 miljonit eurot.

7. Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud: laenude võtmine ja võetud laenude tagasimaksmine.

Aastatel 2021-2024 on planeeritud võtta laenu 5 miljonit eurot. Laenu saab võtta ainult investeringute katteks.

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Finantseerimistegevus	97 503	601 700	3 888 000	-419 000	-910 000	-920 000
Kohustiste võtmine (+)	650 000	1 209 400	4 501 200	481 000		
Kohustiste tasumine (-)	-552 497	-607 700	-613 200	-900 000	-910 000	-920 000

8. Sõltuvad üksused

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele, kuhu kuuluvad kohalik omavalitsus ja tema sõltuvad üksused. Põltsamaa vallal on kolm sõltuvat üksust:

- SA Põltsamaa Tervis
- SA Põltsamaa Sport
- Põltsamaa Vallavara OÜ

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 522 971	1 695 330	1 708 200	2 262 600	2 340 100	2 421 200
sh saadud tulud kohalikul omavalitsusel	336 072	426 130	417 200	437 100	458 100	480 400
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 725 344	1 578 892	1 588 200	2 262 600	2 340 100	2 301 200
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	15 448	40 000	40 000	40 000	0	0
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksed (arvestusüksusele)	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	-202 373	116 438	120 000	0	0	120 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-307 200	0	0	-600 000	-600 000	0
Eelarve tulem	-509 573	116 438	120 000	-600 000	-600 000	120 000
Finantseerimistegevus (-/+)	493 794	-253 600	-53 600	600 000	600 000	-120 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-375 687	-137 162	66 400	0	0	0
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-359 908	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	270 292	133 130	199 530	199 530	199 530	199 530
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	200 000	-53 600	-107 200	492 800	1 092 800	972 800
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (eurodes)	0	0	0	293 270	893 270	773 270
Netovõlakooormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	13,0%	38,2%	31,9%

SA Põltsamaa Tervis kavandab kahe 30 kohalise hooldekodu teenusüksuse rajamist alates 2021. aastast. Investeeringu omafinantseering on 1, 3 miljonit eurot, mis kaetakse sihtasutuse poolt võetavast laenust. SA Põltsamaa Sport on arvestusüksusele tervikuna väikese finantsilise mõjuga. Strateegiaperioodil ei ole sihtasutusel kavas laenu võtta, samuti ei planeerita sinna suuremaid investeringuid. Põltsamaa Vallavara OÜ kaudu teostab vald oma suuremaid investeringuid (tänavavalgustuse projekt, Kuningamägi). Osahinguga hallata on ka Põltsamaa linnus, mille

investeeringud tulevad nii toetuste kui valla eelarvest. Laenu võtta osühing strateegiaperioodil ei planeeri.

Põltsamaa valla konsolideerimisgruppi kuulub ka Põltsamaa Vesi OÜ, kes ei ole sõltuv üksus.

9. Põhitegevuse tulem ja netovõlakooormus

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Põhitegevuse tulem peaks katma võetud laenukohustuste tasumise ja lisaks võiks jääda vahendeid investeeringute teostamiseks.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakooormus, mis on võlakohustiste ja likviidsete varade suunamata jäägi vahe. Netovõlakooormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakooormus ulatuda kuni 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Erandiks on 2020 ja 2021 aasta, mil netovõlakooormus võib ulatuda põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordse vaheni või kuni 80% põhitegevuse tuludest.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Põhitegevuse tulud kokku	14 659 459	15 045 237	14 915 000	15 378 000	15 886 000	16 492 000
Põhitegevuse kulud kokku	13 946 257	14 723 763	14 235 000	14 303 000	14 710 000	15 227 000
Põhitegevuse tulem	713 202	321 474	680 000	1 075 000	1 176 000	1 265 000
Tulemi osakaal tuludest (%)	4,9	2,1	4,6	7,0	7,4	7,7
Investeerimistegevus	-1 180 547	-1 516 766	-4 406 000	-611 600	-380 600	-377 600
Eelarve tulem	-467 345	-1 195 292	-3 726 000	463 400	795 400	887 400
Finantseerimistegevus	97 503	601 700	3 888 000	-419 000	-910 000	-920 000
Likviidsete varade muutus (+/-)	-1 068 099	-593 592	162 000	44 400	-114 600	-32 600
Likviidsete varade jääk aasta lõpuks	593 592	0	162 000	206 400	91 800	59 200
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	5 397 503	5 999 203	9 834 903	9 373 509	8 428 749	7 495 770
Netovõlakooormus (eurodes)	4 803 911	5 981 179	9 672 903	9 167 109	8 336 949	7 436 570
Netovõlakooormus (% <u>o</u>)	32,8%	39,8%	64,9%	59,6%	52,5%	45,1%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	8 795 675	12 036 190	11 932 000	9 226 800	9 531 600	9 895 200
Netovõlakooormuse ülemmäär (% <u>o</u>)	60,0%	80,0%	80,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	3 991 764	6 055 011	2 259 097	59 691	1 194 651	2 458 630

Põhitegevuse tulem on strateegiaperioodil vahemikus 4,6% - 7,7% põhitegevuse tuludest. Vähegi arvestatava investeermisevõimekuse saavutamiseks on vaja põhitegevuse 10%list tulemit., mis on 1,5 miljonit eurot. Investeermis- ja finantseerimistegevuse maksimaalseks võimendamiseks võiks põhitegevuse tulemi ja põhitegevuse tulude suhe olla 16% so 2,5 miljonit eurot.

Planeeritud võlakooormus strateegiaperioodi lõpu seisuga on 7,5 miljonit eurot. 2022. aasta lõpuks on netovõlakooormus 9,2 miljonit eurot ulatudes seega maksimaalse netovõlakooormuse 60% piirile.

Arvestusüksuse finantsnäitajad:

	2019 täitmine	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	15 830 910	16 274 437	16 166 000	17 163 500	17 768 000	18 432 800
Põhitegevuse kulud kokku	15 320 081	15 836 525	15 366 000	16 088 500	16 592 000	17 047 800
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	85 670	71 497	52 300	42 394	34 760	12 979
Põhitegevustulem	510 829	437 912	800 000	1 075 000	1 176 000	1 385 000
Investeeringustegevus kokku	-1 137 747	-1 751 766	-4 441 000	-1 246 600	-1 015 600	-412 600
Eelarve tulem	-626 918	-1 313 854	-3 641 000	-171 600	160 400	972 400
Finantseerimistegevus	241 297	583 100	3 869 400	216 000	-275 000	-1 005 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 443 786	-730 754	228 400	44 400	-114 600	-32 600
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-1 058 164	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	863 884	133 130	361 530	405 930	291 330	258 730
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 597 503	5 945 603	9 727 703	9 866 309	9 521 549	8 468 570
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäär (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (eurodes)	4 733 619	5 812 473	9 366 173	9 460 379	9 230 219	8 209 840
Netovõlakooormus (%)	29,9%	35,7%	57,9%	55,1%	51,9%	44,5%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	9 498 546	13 019 550	12 932 800	10 298 100	10 660 800	11 059 680
Netovõlakooormuse ülemmäär (%)	60,0%	80,0%	80,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	4 764 927	7 207 077	3 566 627	837 721	1 430 581	2 849 840

Arvestusüksuse netovõlakooormus on kõige suurem 2021. aasta lõpuga 57,9%.

10. Tundlikkuseanalüüs

Põltsamaa valla eelarvestrateegia on koostatud konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt. Teatud tõenäosusega võivad aga ilmnedä sündmused, mis parandavad või halvendavad kohaliku omavalitsuse finantspositsiooni baas-stsenaariumiga võrreldes.

Tundlikkusanalüüsi eesmärk on anda ülevaade võimalike riskistsenaariumite realiseerumise korral kulude vähendamise vajalikust mahust. Baas-stsenaarium on koostatud eelarvestrateegia olemasoleva versiooni põhjal. Tundlikkus analüüs näitab, et isegi mõne protsendine muutus tuludes või kuludes mõjutab oluliselt eelarve võimalusi. Järgnevates tabelites on toodud põhinäitajad baas-stsenaariumi ja kolme erineva riskistsenaariumi korral, milleks on:

- tulud kasvavad oodatust 2% protsendi võrra vähem
- tulud kasvavad oodatust 3% protsendi võrra vähem
- laenuintressid kujunevad oodatust 100% võrra suuremaks

Stsenaarium	Muutus	Kokkuhoiu vajadus omavalitsuses
Tulude aastane kasv on väiksem	2%	973 000
Tulude aastane kasv on väiksem	3%	1 130 000
Laenuintresside kasv on suurem	100%	212 000

11. Kokkuvõte

Eelarvestrateegias on antud ülevaade Põltsamaa valla eelarve tuludest, kuludest, investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2021-2024 ning koostatud prognoosid nelja eelseisva aasta kohta. Eelarvestrateegia on struktureeritud vastavalt KOFS-is sätestatule.

Kokkuvõttes peab Põltsamaa vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest – kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast. Põltsamaa vald on finantssituatsioonis, mis võimaldab teha järgneval neljal aastal valla arenguks vajalikke investeeringuid ja pakkuda teenuseid.

Teisalt on strateegiaperioodil raske saavutada põhitegevuse tulemit, mis oleks piisav laenu teenindamise tagamiseks. Laenu teenindamiseks vajalik põhitegevuse tulemit on võimalik saavutada vaid põhitegevuse kulude kokkuhoiu arvelt. Samuti puudub vallal omafinantseerimise võimekus. Investeeringud saab teha vaid toetuste ja laenu kaasabil.

Põltsamaa valla eelarve on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele mõjuteguritele, eelkõige tulude võimalikule vähenemisele ja maksumaksjate arvu kahanemisele. Suure laenukoormuse tõttu omab mõju ka intressimäärade tõus.